

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

J. Kastelein (CDA) en F.J. Hoogendam (SP)

(d.d. 16 januari 2019)

Nummer

3471

Onderwerp

Effecten voor het klimaat bij verschillende natuuropgaven en vernatting van veen gronden

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Van veen gronden weten we hoe groter de drooglegging hoe hoger de CO2 uitstoot is. Dit wordt veroorzaakt door vertering van de organische stof. Ook is bekend dat bij nattere gronden de CO2 uitstoot afneemt maar dat de methaan uitstoot toeneemt. Als de vernatting verder toeneemt en er is sprake van moeras dan nemen de CO2 en methaan af maar neemt de uitstoot van lachgas toe. Als er gekozen wordt om af te plagen om het natuur doel sneller te realiseren ontstaat ook veel CO2 uitstoot.

Zowel in de Krimpenerwaard als in Bodegraven-Noord worden hier vragen over gesteld.

Bij het vaststellen van de NNN is deze afweging nooit gemaakt, echter om antwoord te hebben op deze vraag moet het wel inzichtelijk gemaakt worden. Daarnaast is het belangrijk om te weten hoe het nu precies zit voordat we de discussie gaan voeren over bodemdaling.

1. *Kunt u inzichtelijk maken wat de effecten zijn van de emissies op veen gronden bij verschillende (natuur) opgaven en bij verschillende waterpeilen?*

Antwoord

Allereerst willen we aangeven – naar aanleiding van de relatie die vraagstellers leggen tussen vaststellen van de NNN en de uitstoot van broeikasgassen – dat de NNN was en is gericht op de realisatie van integrale natuurdoelen en niet op het tegengaan van bodemdaling, maar dat beide doelen, waar mogelijk en zinvol, wél integraal en in synergie worden opgepakt.

Afhankelijk van de omstandigheden kunnen veengronden broeikasgassen vrijgeven of vastleggen. Voor een goed begrip van broeikasgasemissies uit veen, is het nodig om onderscheid te maken tussen verschillende broeikasgassen CO₂ (koolstofdioxide), CH₄ (methaan of "moerasgas") en N₂O (lachgas). Om iets te kunnen zeggen over klimaatinvloed van veenbodems, is het nodig om het totaal van deze emissies te kennen. Omdat CH₄ een 23 tot 34 maal sterker- en N₂O een 300 maal sterker broeikasgas is, worden alle emissies vertaald in CO₂-equivalenten (CO₂-eq). Dit is een rekeneenheid om de bijdrage van broeikasgassen aan het broeikaseffect onderling te kunnen vergelijken.

Natuurlijke venen leggen koolstof vast en geven onder natte, moerasachtige omstandigheden methaan (CH₄) af. Drooggelegde venen zorgen voor bodemdaling en geven zowel koolstofdioxide (CO₂) af als kleine hoeveelheden lachgas (NO₂). Op intensief bemeste gronden is de uitstoot van lachgas meer. Wordt het veen vernat dan kan methaan (CH₄) vrijkomen. De effecten van vernatting op de emissie van lachgas en methaan zijn tegengesteld en heffen elkaar deels op, maar kennen ook nog een grote onzekerheid.

Over het algemeen, stellen deskundigen, is het totaal van de CO₂-eq emissies uit veen het kleinste bij een waterstand tussen de 10 en 20 cm onder maaiveld. Wat soms net goed kan uitpakken als onder water zetten. Deze waterstand is in elk geval hoger en natter dan de huidige gemiddelde waterstand van de agrarisch beheerde gronden in het Westelijke veenweide (met een drooglegging tussen de 30 en 60 cm).

Ook stellen deskundigen dat het nog te moeilijk is om te kwantificeren wat de precieze bijdrage van het vernatten van veen is op de reductie van broeikasgasemissies. Dat hangt af erg af van gebiedspecifieke omstandigheden, het gewas of de vegetatie, het bodem- en waterbeheer en de getroffen vernattingsmaatregel. De kennis hierover is in ontwikkeling en vergt nog tijd om goed te onderzoeken.

Ondanks de onzekerheden over de mate van effectiviteit van vernattingsmaatregelen is er geen twijfel over het nut van het treffen van vernattingsmaatregelen. De huidige stand van kennis over vernatting(smaatregelen) van veen is in het ontwerp Klimaatakkoord (dat in december 2018 aan de Minister is aangeboden) vertaald in een koers naar vernatten van veen en een specifieke doelstelling voor de veenweidegebieden van 1 Mton CO₂-eq reductie in 2030.

2. *Kunt u dan ook inzichtelijk maken welke wegingsfactor de verschillende emissies hebben?*

Antwoord

Zie 1.

3. *Hoeveel extra CO₂ komt er vrij als er wordt gekozen om veengrond af te plaggen?*

Antwoord

Als voormalige landbouwgrond wordt vernat, komt er in het eerste jaar tot jaren veel CH₄ vrij, doordat er nog veel nutriënten en makkelijk afbreekbaar koolstof in de bodem zitten. Het afplaggen en verwijderen van de bovenste bodemlaag kan daardoor zinvol zijn.

Als veen wordt afgeplagd dan zal door het afplaggen en transporteren van het afgeplagde zelf CO₂-eq vrijkomen. Afhankelijk van wat er met de afgeplagde veengrond gebeurt, kan die bij de CO₂-eq uitstoot worden opgeteld of niet. Als het afgeplagde veen elders op een perceel wordt opgebracht, zal de uitstoot daar afhangen van de mate van drooglegging. De achtergebleven afgeplagde veengrond zal een andere (meer of minder) emissie leveren, afhankelijk van de hoeveelheid nutriënten, drooglegging en vegetatie ter plekke.

Gebruikte bronnen voor bovenstaande drie antwoorden:

- Publicaties PBL, 2016 "dalende bodems, stijgende kosten" en 2018 "analyse klimaatakkoord"
- Schriftelijke input van deskundigen Deltares, RU-Nijmegen, Wageningen-UR en VIC-Zegveld

4. *Welke reductie van broeikasgassen door rundvee kan worden toegeschreven bij de invulling van de natuuropgaven wetende dat de gronden in Bodegraven-Noord en de Krimpenerwaard al heel extensief beheerd worden?*

Antwoord

Allereerst willen we aangeven dat de NNN natuuropgave primair is gericht op de realisatie van integrale natuurdoelen en niet op de reductie van de emissie van broeikasgassen door rundvee of door landgebruik, maar dat beide doelen, waar mogelijk en zinvol, wél integraal en in synergie worden opgepakt.

Daarnaast willen we er op wijzen dat in het ontwerp Klimaatakkoord (dat in december 2018 aan de Minister is aangeboden) een specifieke doelstelling voor de melkveehouderij is opgenomen van 0,8 Mton CO₂-eq reductie in 2030. Deze geldt naast / apart van / aanvullend op de doelstelling die specifiek geldt voor de veenweiden.

Beide, door vraagstellers genoemde, veenweidegebieden zijn van oudsher agrarische gebieden met door de bank genomen extensieve beweiding van melkrundvee, dus met een geringe veedichtheid. In de loop der jaren is agrarisch areaal omgezet in natuurareaal en de veedichtheid op dit areaal is daarbij doorgaans afgenomen. Indien louter sprake zou zijn van deze functieomzetting, zou de veestapel in deze gebieden zijn afgenomen en de totale methaanemissie door rundvee als gevolg van pensfermentatie (vertering van voer) zou dan navenant zijn afgenomen. Wij kunnen dit effect door gebrek aan gegevens niet afzonderlijk presenteren.

Op basis van cijfers van het CBS is voor 2016 is een algemeen beeld te geven van de veedichtheid in de gebieden. In Bodegraven-Reeuwijk is dat 2,4 GVE (grootvee eenheid) per ha en in Krimpenerwaard is dat 2,3 GVE per ha. Dit ligt net iets onder het landelijke gemiddelde van 2,5 GVE per ha.

Parallel aan deze areaalomzetting vinden echter ook andere ontwikkelingen plaats die de methaanemissie op de gezamenlijke agrarische bedrijven in deze gebieden beïnvloeden. In de eerste plaats is sprake van afname van het aantal bedrijven en verandering van het aantal dieren per bedrijf. De totale methaanemissie door pensfermentatie door rundvee fluctueert hiermee.

In de tweede plaats treden er veranderingen op in de bedrijfsvoering, door het treffen van bijvoorbeeld mestmaatregelen (opslag, toediening e.d.), stalmaatregelen, voermaatregelen e.d. De totale methaanemissie op de agrarische bedrijven fluctueert hiermee.

Den Haag, 12 februari 2019

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, plv. voorzitter,

drs. H.M.M. Koek

F. Vermeulen